

Forbundets
virke og
organisering

INNHold

KORT OM FORBUNDET

Stiftelsen, medlemsmassen og forbundsledere s. 4

Administrasjonen s. 5

HVA ER EN DRAMATIKER? s. 6

HVA ER ET ÅNDSVERK? s. 6

ÅNDSVERKLOVEN

En innføring s. 7 - 12

AVTALER

Kort om

Filmavtalen s. 13

Teateravtalen s. 13

NRK-avtalen (TV) s. 13

TV-DRAMA-avtalen s. 13

DAB-avtalen (NRK) s. 13

NRK Super-avtalen s. 13

Amatørteateravtalen s. 13

STYRET

Ansvar og plikter s. 14

Arbeidsform s. 15

Roller s. 15

Styrets erstatningsansvar i foreninger/organisasjoner v/adv. Heber s. 16 - 18

Generalforsamling (årsmøtet), prosedyre for gjennomføring s. 19 - 20

UTVALG

Stipendkomiteen s. 21

Stipendene s. 22

Det Dramatiske Råd (DDR) s. 25

Beskrivelse av praksis i DDR v/Breistrand s. 26

Oversetterutvalget s. 30

Lovkomiteen s. 32

Valgkomiteen s. 32

NDFs REPRESENTASJON I ANDRE ORGANER s. 33

KORT OM FORBUNDET

Norske Dramatikeres Forening ble stiftet 19. desember 1938. Foreningens første lover ble vedtatt på den konstituerende generalforsamlingen 17. januar 1939. På første årsmøte etter krigen ble foreningen konstituert på ny og fikk sitt nåværende navn, Norske Dramatikeres Forbund, heretter også NDF eller Dramatikerforbundet.

Medlemsmassen (år/antall)

1950:	45	1990:	159
1960:	44	2000:	218
1970:	54	2005:	235
1980:	99	2008:	275 / 23 hospitanter

Kjønnsfordelingen blant medlemmene har i lengre tid vært stabil med 70 % menn. I 2006 åpnet forbundet for hospitantmedlemskap. Blant hospitantmedlemmene er fordelingen omvendt, dvs. 70 % er kvinner.

Forbundsledere

1938-1940:	Alex Brinchmann
1946-1967:	Alex Brinchmann
1967-1972:	Arne Skouen
1972-1986:	Nils-Reinhardt Christensen
1986-1987:	Kristin Søhoel
1987-1990:	Rolf Losnegård
1990-1992:	Kristin Søhoel
1992-1998:	Kjell Kristensen
1998-2002:	Eva Sevaldson
2002-2006:	Inger-Margrethe Lunde
2006:	Gunnar Germundson

Det er i 2008 inngått en intensjonsavtale med Aschehoug forlag om utgivelse av Norsk dramatikk historie i anledning forbundets 75 årsjubileum i 2013. Forfatter skal være Ivo de Figueiredo.

Administrasjonen

Forbundets administrasjon holder til i Forfatternes Hus i Rådhusgaten 7 i Oslo sammen med de øvrige skjønnlitterære skribentorganisasjonene og Norsk kritikerlag.

Administrasjonen består av generalsekretær, forbundssekretær og kontorsekretær. Sistnevnte deles med Norsk Oversetterforening. I tillegg har forbundet knyttet til seg 2 web-redaktører som deler én stilling.

Forbundskontoret er åpent mellom 0900 - 1600 alle hverdager.

Telefon: 22 47 89 50   Faks: 22 42 03 56
post@dramatiker.no   www.dramatiker.no

Generalsekretæren forbereder og deltar bl.a. i forhandlinger om rammeavtaler, bistår medlemmer og andre i kontraktsspørsmål, overvåker utviklingen på opphavsrettsområdet og forbereder aktuelle saker for styrebehandling.
Telefon direkte: 22 47 89 53

Forbundssekretær

Forbundssekretæren forvalter de ulike medlemsordningene og bistår bl.a. med tilrettelegging av saksdokumenter o.a. forberedelser til styret og forbundets komiteer og utvalg. Forbundssekretær er ansvarlig for den generelle oppdateringen av forbundets hjemmesider.
Telefon direkte: 22 47 89 50

Kontorsekretær

Kontorsekretæren sørger for all omfattende kopiering og postutsendelser. Kontorsekretæren har også ansvaret for oppdatering av medlemsdatabasen inkludert medlemmenes presentasjonsside
Telefon direkte: 22 47 80 94

Web-redaktørene

Redaktørene sørger for minst én ny artikkel i uken til hjemmesidene. Innspill til aktuelle artikler kan sendes redaksjon@dramatiker.no
Innspill vedr. hjemmesidene for øvrig kan sendes post@dramatiker.no

HVA ER EN DRAMATIKER?

”Dramatikerforbundet organiserer tekstprodusenter med opphavsrett. Det medfører at vi er en mangeartet forsamling. Flere av medlemmene vil si de skriver scenetekst, flere vil si de skriver dramatik, flere vil si de skriver manus, flere benevner seg dramatiker, noen kaller seg håndverkere, noen kaller seg kunstnere. Det eneste som er felles for medlemmene er at det de har skrevet er beskyttet av opphavsretten. Og det er denne opphavsretten som garanterer vår inntekt. Alle våre avtaler er bygget opp rundt dette prinsippet. Vi har ingen tariff, vi opererer med anbefalt vareverdi på overdragelse av opphavsrett.”

Ovenstående er hentet fra forbundsleder Gunnar Germundsons innlegg *Hva er en dramatiker* under seminaret *Scenetekstutvikling—i dramatisk endring*. Seminaret ble arrangert av Norsk Kulturråd i samarbeid med Det Åpne Teater 10 og 11. mai 2007. Innlegget kan leses i sin helhet på hjemmesiden.

HVA ER ET ÅNDSVERK?

Lov om åndsverk eller Åndsverkloven er grunnlaget for medlemmenes opphavsrettigheter, forbundets avtaler og videre medlemmenes inntekter.

Følgende artikkel *En innføring i åndsverkloven* tar for seg de mest grunnleggende begrepene i åndsverkloven. Den gir en kortfattet redegjørelse for de viktigste prinsippene og hvordan loven virker. Artikkelen legger altså ikke vekt på å få med seg alle nyansene og de juridiske spissfindighetene. Dersom en støter på spesielle problemer, er det tilrådelig at en søker profesjonell hjelp.

Dramatikerforbundet gir gratis rådgivning så langt som vår kompetanse rekker. Dersom vi ikke kan svare, innhenter vi råd fra advokat eller henviser videre.

Åndsverkloven finnes i sin helhet bl.a. på hjemmesiden.

Et åndsverk er et produkt av en selvstendig og skapende innsats som er tilstrekkelig original til å få verkshøyde. Verket faller inn under åndsverkloven idet det er skapt. Samtidig blir opphavsmannens enerett beskyttet.

EN INNFORING I ÅNDSVERKLOVEN ved Eva Sevaldson

§ 1

DEN SOM SKAPER ET ÅNDSVERK HAR OPPHAVSRETT TIL VERKET

Loven sier at åndsverk er litterære, vitenskapelige og kunstneriske verk av enhver art og uansett uttrykksmåte og uttrykksform.

Det er altså alle typer tekster, for eksempel romaner, dikt, skuespill, faglitteratur, skolebøker, avisartikler eller reklametekster. Bilder av alle slag er naturligvis også åndsverk, malerier, tegninger, fotografier og så videre.

Musikk er åndsverk, uansett uttrykksmåte eller uttrykksform.

Loven skiller ikke mellom musikk som er nedtegnet i form av noter på et stykke papir, formidlet gjennom fjernsyn eller radio, ligger lagret på en CD eller på en mobiltelefon, eller om den spilles av en gatemusikant på Carl Johan.

At kunstverk er åndsverk virker innlysende for de fleste. Det kanskje ikke alle er klar over, er at vitenskapelige verk, slik som kart og dataprogrammer, også er åndsverk som omfattes av loven. Mange tenker ikke over at oversettelser er selvstendige åndsverk som har egen beskyttelse. Det samme gjelder bearbeidelser av for eksempel tekster eller komposisjoner.

Opphavsretten oppstår i det øyeblikket åndsverket er skapt. Verket har vern etter åndsverkloven idet det har fått en utforming. Det er altså ikke nødvendig å merke verket med copyrightmerke eller registrere det noe sted, slik som for eksempel med patenter, for at åndsverket skal bli beskyttet av loven.

Verkshøyde

Loven bryr seg ikke om kvaliteten på åndsverket. Om verket er godt eller dårlig, om det er skapt av en profesjonell kunstner eller er laget av en såkalt amatør, spiller ingen rolle. Så lenge det er skapt og har verkshøyde, er det et åndsverk.

Verkshøyde betyr at verket må være såpass spesielt at det er mulig å skille det fra andre verk. Om det er et rent fantasiprodukt eller om det er en eller annen slags bearbeidelse av virkeligheten, spiller ingen rolle. Poenget er at det må være skapt. Det betyr at en idé om et skuespill som skal handle om en gutt som treffer en pike og forelsker seg i henne, ikke har vern etter åndsverkloven. Dette fenomenet er jo ikke skapt av noen, det har tvert imot alltid vært en del av virkeligheten. Dessuten finnes det et utall romaner, filmer og sanger som handler om nettopp dette. Men idet karakterene begynner å bli utarbeidet og det foreligger noe skriftlig, slik at akkurat denne versjonen av ”gutt møter pike” skiller seg fra de andre, vil ideen få verkshøyde og bli beskyttet.

Skapende vs. utøvende kunstnere

Skapende kunstnere som forfattere, dramatikere, komponister og koreografer, er kunstnere som i de fleste tilfeller skaper noe ut av intet, deres kunstneriske aktivitet starter ofte med ”blanke ark”. Imidlertid er det ikke bestandig slik at en skapende kunstner bygger verket sitt helt fra bunnen av. I en del tilfeller, for eksempel når en manusforfatter dramatiserer en roman, skapes det nye verket på grunnlag av det allerede foreliggende.

Utøvende kunstnere, for eksempel skuespillere og musikere, fortolker andres verk og er avhengige av at det foreligger noe forut for deres aktivitet.

Opphavsrett vs. nærstående rett

Når det er viktig å klargjøre skillet mellom de to kunstnergruppene her, er det fordi loven skiller mellom to ulike typer rettigheter.

De skapende kunstnerne har *opphavsrett*, mens de utøvende kunstnerne har det som kalles for *nærstående rett*.

§ 2

OPPHAVSMANNEN HAR ENERETT TIL Å RÅDE OVER ÅNDSVERKET

Loven bygger på et ganske enkelt prinsipp, nemlig at opphavsmannen har enerett til å råde over verket. Alle andre som vil bruke verket, må ha opphavsmannens tillatelse. Det er denne eneretten som gir opphavsmannen muligheter til å tjene penger på åndsverket.

Vernetiden

Opphavsmannens enerett gjelder over hele verden, men den gjelder ikke for alltid. Verket er vernet i 70 år etter utgangen av opphavsmannens dødsår. Når vernetiden er utløpt, kan man fritt bruke verket uten at noen har krav på økonomisk kompensasjon for bruken. Da har verket ”falt i det fri”, som det heter. Når det gjelder nærstående rettigheter er vernetiden 50 år fra utgangen av det året fremføringen fant sted. Det betyr at for en spillefilm er skuespillerens prestasjoner vernet i 50 etter at filmen ble vist på kino, mens forfatterens rettigheter er vernet i 70 etter vedkomnes død. I vernetiden er det rettighets-havernes livsarvinger som gir tillatelse til bruk og som er berettiget vederlag.

Oversettelser er også åndsverk. Det betyr at selv om Shakespeare har vært død lenge nok til å kunne spilles uten at en trenger å be arvingene om lov eller å betale vederlag, så er det ikke sikkert av oversettelsen har falt i det fri. Oversetteren er å betrakte som opphavsmann og han eller hans arvinger har krav på vederlag så lenge oversettelsen er vernet.

Ideelle rettigheter

Vernetiden som nevnt over gjelder bare den økonomiske utnyttelsen av verket. Opphavsretten innbefatter også noe som kalles *ideelle rettigheter*. For det første er det retten til å ”bli navngitt slik som god skikk tilsier”, den som bruker verket har altså plikt til alltid å oppgi hvem som har skapt det. For det andre omfatter de ideelle rettighetene forbudet mot krenkende bruk. Ordlyden i loven er slik: ”Har en annen rett til å endre et åndsverk eller å gjøre det tilgjengelig for allmennheten, må dette ikke skje på en måte eller i en sammenheng som er krenkende for opphavsmannens litterære, vitenskapelige eller kunstneriske anseelse eller egenart, eller for verkets anseelse eller egenart”. På vanlig norsk betyr dette noe sånt som at det ikke er lov til å gjøre forandringer i verket som får verket til å uttrykke noe annet enn det som var den opprinnelige intensjonen.

De ideelle rettighetene gir verket dets eget vern uavhengig av opphavsmannen. Uansett hva opphavsmannen måtte mene, så har et offentliggjort verk sin egen rettsbeskyttelse mot krenkelser. Dette betyr at det er lov å snu Shakespeare på hodet eller lage nye vrier på Ibsen, men bare hvis det gjøres så åpenlyst at det ikke er tvil om at dette er et nytt verk. Bearbeidelsen må altså ha verkshøyde.

Opphavsmannen kan ikke frasi seg de ideelle rettighetene. De kan ikke falle i det fri, de har ingen vernetid som utløper på et bestemt tidspunkt i motsetning til de økonomiske rettighetene. Ibsen og hans verk er altså omfattet av de ideelle rettighetene, selv om den økonomiske eneretten for lengst har opphørt. Ibsen skal navngis, slik god skikk tilsier, og verkene skal ikke utsettes for krenkelser. Men dette hindrer ikke at enhver som lyster kan skape nye verk som baserer seg på ”Et Dukkehjem” eller ”Vildanden” eller hva det måtte være. Men da har det oppstått et helt nytt åndsverk, og dette har fått sin egen beskyttelse etter åndsverkloven.

Økonomiske rettigheter

Opphavsmannens økonomiske rettigheter består av to deler. Den ene delen er retten til *eksemplarframstilling* og den andre delen er retten til å gjøre *tilgjengelig for allmennheten*.

Eksemplarframstilling vil typisk være trykking av bøker, brenning av CD'er og å lage DVD'er. Det er kort og godt det å lage nye eksemplarer av opphavsmannens originale verk.

Det å gjøre tilgjengelig for allmennheten kan være å vise en teaterforestilling eller en kinofilm, eller å distribuere åndsverk som musikk og fjernsynsserier via kringkasting eller internett. Denne delen av eneretten er altså å vise frem verket på en eller annen måte.

De økonomiske rettighetene kan overføres fra opphavsmannen til andre. Og det er her opphavsmannens mulige inntekter ligger. Dersom en ikke kunne overføre retten til eksemplarframstilling og retten til å gjøre tilgjengelig for allmennheten, ville det ikke være mulig å drive forlag, teatre, musikkproduksjon, radio, fjernsyn eller lignende.

Avtaler med opphavsmannen overfører de delene av eneretten en har bruk for, fra opphavsmannen til brukeren. Om man for eksempel har betalt for retten til å lage en teaterforestilling av et manuskript, er det ikke dermed sagt at en har rett til å lage DVD-opptak av forestillingen for salg.

Dersom en vil gjøre selge DVD'er må en ha avtale med alle som har opphavsrettigheter og nærstående rettigheter i forestillingen.

Avtaler med opphavsmenn skal presisere hva slags bruk produsenten skal gjøre av åndsverket, hvor lenge rettighetene er overdratt for, hvordan vederlaget skal beregnes og hvordan det skal utbetales.

AVGRENSNING AV OPPHAVSRETTSLOVEN

Åndsverksloven balanserer mellom hensynet til opphavsmannen på den ene siden og samfunnets behov for å ha tilgang til åndsverkene. Samfunnet trenger åndsverk, både for å holde den offentlige samtalen i gang, for utdanningsformål og opplysningsarbeid, og for å stimulere til innovasjon og videreutvikling.

Sitatretten

Sitatretten innebærer at enhver har rett til å sitere fra et "offentliggjort verk i samsvar med god skikk og i den utstrekning formålet betinger". Denne innskrenkingen i eneretten er selvfølgelig helt nødvendig for å holde offentlig debatt levende og for å føre vitenskapelige samtaler. Hvem som helst kan altså sitere fra hva som helst, men ikke hvor mye som helst. En kan bare sitere "i den utstrekning formålet betinger" og bare dersom en navngir opphavsmannen slik god skikk tilsier. Hvor mye tekst som ligger innenfor "i den utstrekning formålet betinger", vil variere fra tilfelle til tilfelle. I en vitenskapelig avhandling kan en tillate seg en større mengde enn i en kort artikkel.

Opphavsmenn kan heller ikke motsette seg at andre bygger på deres verk for å fremstille nye verk.

Avtalelisens

Det finnes flere såkalte avtalelisenser som fungerer som kollektive avtaler for bruk av åndsverk der organisasjoner gir tillatelse til bruk på vegne av sine medlemmer. Avtalelisens er konstruert slik at også opphavsmenn som ikke er medlemmer av organisasjonen, blir omfattet av avtalen. Dersom en trenger å klarere bruken av dramatiske verk til et formål som loven fastsetter, kan Dramatikerforbundet inngå avtale på vegne av alle norske dramatikere. På den ene siden må da alle dramatikere forholde seg til den avtalen som er inngått, på den annen side har Dramatikerforbundet ansvar for å ivareta også ikke-medlemmers interesser i den aktuelle saken.

Kopiering av opphavsrettlig materiale i skolen er et eksempel på avtalelisens. Det er for tungvint for den enkelte skole, for ikke å snakke om den enkelte lærer, å måtte oppspore og inngå avtale med hver eneste opphavsmann til alle verkene de kopierer fra. Dette løses gjennom avtalelisensene, i dette tilfelle med Kopinor. Tono, Norwaco, Bono er andre organisasjoner som fungerer på samme måte. Alle disse organisasjonene har etablert et eget nettsted (Clara) som både gir detaljert informasjon om regler for bruk, men som også loser brukere videre til riktig klareringsinstans.

Privat kopiering

Den siste viktige innskrenkningen i eneretten som det er naturlig å behandle her, er allmennhetens rett til privat kopiering. Det er denne retten det står om når amerikanske plateprodusenter trekker tenåringer ut fra gutterommet og inn for domstolene.

Det er lov til å kopiere åndsverk til eget, privat bruk. En kan ta papirkopier, brenne CD'er, lage kopi av en videofilm osv. så lenge disse kopiene kun er til privat bruk. Det det står om i rettssalene for tiden er hvor grensen for privat bruk går. At man har lov til å brenne en CD som gave til mor på bursdagen hennes er sannsynligvis hevet over tvil. Men hvor mange av mors venninner som kan bestille kopier av den, er et vurderingsspørsmål i forhold til hva som kan regnes for det private området.

En viktig forutsetning for at kopieringen skal være lovlig er at det eksemplaret som en kopierer fra, er et lovlig eksemplar. Dersom filmen i utgangspunktet er en ulovlig eksemplarfremstilling eller er gjort ulovlig tilgjengelig for allmennheten, så er det også ulovlig å kopiere den.

OPPSUMMERING

Et åndsverk er et produkt av en selvstendig og skapende innsats som er tilstrekkelig original til å få verkshøyde. Verket faller inn under åndsverkloven idet det er skapt. Samtidig blir opphavsmannens enerett beskyttet. Denne består av to deler: 1) de ideelle rettighetene som gir opphavsmannen krav på å bli kreditert og vern mot krenkende bruk av verket, og 2) de økonomiske rettighetene som på sin side er delt i to utnyttelsesformer: a) eksemplarfremstilling, og b) rett til å gjøre tilgjengelig for allmennheten.

De økonomiske rettighetene kan overføres til den som vil bruke åndsverket. Som hovedregel gjelder det at alle rettigheter som ikke uttrykkelig overført, forblir hos opphavsmannen. Det er altså bare de utnyttelsesformer det er gjort avtale om som kan brukes av den som erverver rettigheter til åndsverk.

03.12.2007

Eva Sevaldson

Forbundets oppgave er å ivareta åndsverkloven og regulere bruken av den gjennom avtaler vi inngår på vegne av vår bransje og medlemmer. Disse avtalene er til bruk for alle våre samarbeidsparter.

Teater, film- og fjernsynssektoren har forandret seg atskillig i løpet av de siste årene. En sentral oppgave for Dramatikerforbundet er arbeidet for å forsvare opphavsretten og forfatternes kunstneriske og økonomiske interesser.

AVTALENE

Film: Rammeavtale mellom Norske Dramatikeres Forbund (NDF) på vegne av de skjønnlitterære forfatter-organisasjonene og Norske film og tv-produsenters forening (NFTVVPF) vedrørende overdragelse av film-, produksjons- og visningsrett fra forfatter til produsent.

Teater: Rammeavtale mellom Norsk teater- og orkesterforening (NTO) og NDF vedrørende de generelle bestemmelser som skal gjelde i kontraktsforhold mellom institusjonsteater og dramatiker.

NRK (TV): Rammeavtale mellom NDF og NRK vedrørende overdragelse av produksjons- og utnyttelsesrett mv fra forfatter til NRK for audiovisuelle verk på film- og fjernsynssektoren.

NRK (Radio): Inntil ny avtale er forhandlet frem henvises til utløpt avtale med indeksreguleringer.

TV-Drama: Rammeavtale mellom NDF, på vegne av de skjønnlitterære forfatterorganisasjonene, og Norske film- og tv-produsenters forening (NFTVVPF) vedrørende regulering av rettigheter og plikter for forfattere, manusforfattere og produsenter ved produksjon av TV-drama *utenfor* NRK.

DAB (NRK): Avtale inngått mellom de skjønnlitterære skribentorganisasjonene og NRK. Regulerer kompensasjon for sendinger i DAB-radio.

Super (NRK 3): Tidsgrenset avtale som regulerer kompensasjon for sendinger i NRK 3/NKR Super.

Amatørteater: Forbundet har, sammen med Norsk Oversetterforening og Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere, inngått avtale med Norsk Teaterråd om honorar pr. forestilling samt bestillingsverk.

STYRET

Styret skal påse at forbundet/forbundets

- * er formelt registrert og organisert i henhold til lover og forskrifter
- * organiseres, planlegges, ledes og utøves i henhold til lover og forskrifter samt den profesjonelle standard som til enhver tid er alminnelig anerkjent og praktisert av dyktige og ansvarsbevisste styremedlemmer
- * organiseres i tråd med vedtekter og medlemmenes interesser
- * verdier forvaltes på en betryggende måte
- * løpende drift er gjenstand for betryggende intern kontroll
- * prinsipielle spørsmål, samt visjon og strategi blir ivaretatt

Hvert styremedlem plikter for øvrig å:

- * være forberedt til samt ta del i styre-/års- og medlemsmøter
- * representerer hele forbundet
- * akseptere at tillitsvervet innebærer en reell forpliktelse

Styrets oppgaver og fullmakter er beskrevet i forbundets lover § 7

Styrets arbeidsform

- * Styreleder sørger for innkalling til og at det skrives rapport fra styremøtene.
- * Dokumentasjon og styrepapirer sendes styret én uke i forkant av møtene.
- * Innstillinger skal ha en konklusjon
- * Årlig holdes normalt 10 styremøter av en varighet på ca. 4 timer pr. møte
- * Styreleder leder møtene dersom ikke annet er avtalt

Rollene

Styreleder skal

- * påse at styret behandler de saker det skal
- * påse at alle saker blir tilstrekkelig belyst
- * forestå kontakten med generalsekretæren
- * fronte styret internt og eksternt

Generalsekretær skal

- * rapportere og presentere saker – ikke stemmerett
- * lytte mer enn å hevde egne synspunkter i debatt

Styrets medlemmer skal

- * lojalt bistå med kunnskaper, erfaringer, kontaktnett, dømmekraft, integritet
- * forholde seg til styrets leder – ikke administrasjonen

Honorar

Styrehonorar fastsettes av årsmøtet.

Styrets ansvar

På bakgrunn av at enkeltpersoner med styreverv stilte spørsmål om hva et slikt verv medfører av rettslig ansvar utarbeidet advokat Carl R. Heber, på Kopinors initiativ, notatet:

”Styrets erstatningsansvar i foreninger/organisasjoner”.

Kopinor stilte notatet til rådighet for sine medlemsorganisasjoner.

Styrets erstatningsansvar i foreninger/organisasjoner

Notat av adv. Carl R. Heber, 7.8.2001

1. Innledning

Alle er vel kjent med at det valgte styret i et aksjeselskap kan utsette seg for erstatningsansvar for økonomisk tap som oppstår ved at styret – på vegne av selskapet – treffer uriktige beslutninger eller foretar andre disposisjoner (og også ved å unnlate å treffe en beslutning) som viser seg å påføre ”noen” et pengemessig tap.

Denne ”noen” som lider et slikt tap kan være enten selskapet selv, dvs. samtlige aksjonærer (Eks.: Styret søler bort selskapets formue ved uvettige valuta-spekulasjoner) eller den enkelte aksjonær (Eks. Styret glemmer å varsle en aksjonær om å delta i en gunstig kapitalforhøyelse) eller den som juristene kaller ”utenforstående tredjemann” (Eks.: Styrets feilaktige utsagn om selskapets økonomiske stilling forleder selskapets bank eller andre kreditorer til å gi kreditt.)

Men det er kanskje mindre kjent at også det valgte styret i en forening, organisasjon, lag, institusjon m.v. på lignende måte kan risikere å bli møtt med tilsvarende erstatningskrav som i aksjeselskaper for tap som er oppstått ved styrets feil og forsømmelser. Vi har flere eksempler på et slikt styreansvar i domspraksis.

På noen kan dette virke overraskende og urettferdig. En forening, bransjeorganisasjon, lag etc. (heretter fellesbenevnt ”forening”) vil ofte – i motsetning til aksjeselskapet – ha en annen bakgrunn og et formål som avviker fra det ”helkommersielle” selskapet som har rendyrkede økonomiske mål og der styret gjerne oppnevnes blant profesjonister med ulik bakgrunn.

Selv om ”forenings”-begrepet selvsagt favner svært vidt, er det gjerne et gjennomgående trekk ved den typiske forening at den ikke er opprettet for den økonomiske profittmaksimeringens skyld, men ofte av ganske andre

og ”mykere” årsaker, samt at rekrutteringen til styret i en forening tilsvarende skjer etter andre kriterier enn i det børsnoterte aksjeselskap. Hvorfor skal man for eksempel risikere økonomisk ansvar når man på idealistisk grunnlag tiltrer et ikke-lønnet styreverv i Foreningen for Oslo By’s forskjønnelse?

Dette er forståelige reaksjoner, men dessverre sjelden juridisk holdbare. Lar man seg først velge inn i styret for en forening, er det dessverre alltid en risiko for at ens egen medvirkning til tapsbringende styrevedtak eller andre beslutninger og unnlater av styret kan føre til personlige erstatningskrav mot en selv, nær sagt uansett foreningens størrelse og art. Det heter at styret handler på foreningens vegne – som dets utøvende organ – overfor så vel medlemmene som omverdenen. Og med slik myndighet følger også et ansvar for de tapsbringende styrebeslutninger – dessverre eller heldigvis, avhengig av hvordan man ser det.

2. Noen generelle betraktninger om styreansvaret i foreninger som Kopinor og medlemsorganisasjonene

I foreninger som Kopinor og de tilknyttete medlemsorganisasjoner vil styrene være rekruttert på ulik måte og ut fra ulike kriterier. Noen av styremedlemmene er mer forretningsvante og ”profesjonelle” enn andre, noen har langvarig erfaring fra styrearbeid, mens andre er nykommere. Noen er mer aktive og pågående i styremøtene enn andre, fremmer forslag og argumenterer, mens andre stort sett tier. Spørsmålet om styremedlemmenes erstatningsansvar må - i alle fall delvis – reflektere disse og andre individuelle forskjeller. Dette er relevant fordi styreansvaret er personlig, dvs. at det må rettes mot det enkelte medlem og ikke mot selve styret som et kollektivt organ. Styret som sådan kan ikke bli holdt ansvarlig, bare den eller de enkelte styremedlemmer som har forsømt seg under utøvelsen av sitt verv.

De omtalte individuelle og personlige ulikheter, kompetanse og erfaring hos de enkelte styremedlemmene m.h.t. til å bedømme og forutse konsekvensene av sin medvirkning til det tapsbringende vedtak, er altså et viktig aspekt ved bedømmelsen av sitt eget styreansvar. Dette kan føre til at styremedlemmene A og B som begge stemte for et tapsbringende styrevedtak kan A gå fri for ansvar, mens B blir dømt.

Men det nytter på den annen side ikke å hevde at man er dummere enn det man egentlig er (!), at man ikke hadde rukket å lese gjennom styrepapirene før møtet og derfor møtte uforberedt, at man overlot til de andre styremedlemmer å vurdere saken og derfor stemte som dem etc. Slikt fritar ikke for ansvar.

En konsekvens av prinsippet om det personlige ansvar er også at det eller de styremedlemmer som deltok på møtet men som uttrykkelig stemte mot det erstatningsbetingende styrevedtaket, selvsagt slipper ansvar. Det advares imidlertid i denne sammenheng mot å stemme ”blankt”, altså unnlate å stemme. Da er ansvarsspørsmålet mer uklart. Videre må de styremedlemmer som var fraværende på det aktuelle møtet og dermed ikke deltok i avstemmingen, i utgangspunktet slippe ansvar. Men disse må på den annen side i ettertid reservere seg tydelig mot vedtaket, ellers kan de risikere å bli ansett for å ha godtatt beslutningen ved passivitet.

Ethvert erstatningskrav mot styret krever at det tapsbringende vedtaket, handlingen eller unnlattelsen kan bedømmes som uaktsom, dvs. at styremedlemmene bevisst skjønnte eller – mer praktisk – burde ha visst eller skjönt at vedtaket m.v. ville kunne føre til økonomisk tap for ”noen”. Rent objektivt må det foreligge en handling eller unnlattelse fra styrets side som kan karakteriseres som uforsvarlig forvaltning av foreningens formål, midler, retningslinjer m.v.

Det kan selvsagt vanskelig sies noe generelt eller allmenngyldig om når styrets vedtak/handling/unnlattelse representerer en slik ”uforsvarlig forvaltning” som medfører ansvar og når dette ikke vil være tilfellet. Fra de helt grove tilfeller av direkte lovbrudd og klare overtredelser av foreningens sentrale vedtekter eller representantskapets retningslinjer til de helt ubetydelige overtredelser av en arbeidsinstruks går det en jevnt dalende linje av når erstatningsansvar vil kunne pådras og når ikke.

Det må også være et visst rom for styrets handlefrihet til å treffe ”gale” vedtak, særlig i styrets vurdering av hvilke tiltak som tjener til å realisere foreningens formål. Styret vil for eksempel sjelden bli holdt ansvarlig når vedtaket er truffet ut fra en i og for seg saklig vurdering av hva som tjener foreningens interesse og der styrets saksbehandling har vært forsvarlig. At resultatet av vedtaket da fører til tap, er selvsagt beklagelig, men neppe erstatningsbetingende. Videre må det skilles etter foreningens størrelse (m.h.t. medlemsmassen, omfanget av foreningens økonomiske virksomhet og formuer m.v.) og hvor nær opptil et ordinært økonomisk formål (som i de fleste aksjeselskaper) foreningens virksomhet kan plasseres. Det sier seg selv at styrets disposisjoner i stiftelsen Veritas vil bli bedømt etter helt andre og strengere kriterier enn i frimerkesamlerklubben Filatelisten.

Hvor Kopinor og medlemsorganisasjonene skal plasseres på denne ”rangstige”, er bl.a. avhengig av om hvorvidt man skal definere disses nokså ensartete fane-paragrafer om sitt ikke-økonomiske formål som avgjørende også for om styreansvarslisten bør legges tilsvarende høyt. For egen del tror vi ikke det.

Generalforsamlingen er forbundets øverste beslutningsmyndighet og består av medlemmer med stemmerett.

Ordinær generalforsamling holdes innen 30. april hvert år.

Innkallelsen med oversikt over de saker som skal behandles, sendes medlemmene med 14 – fjorten - dagers varsel. Jfr. NDFs lover, § 5.

GENERALFORSAMLINGEN (ÅRSMØTET)

PROSEDYRE VED GJENNOMFØRING AV ÅRSMØTET

Konstituering av årsmøtet:

Årsmøtet konstitueres av leder etter at innkalling og dagsorden er godkjent av årsmøtet. Dersom det er medlemmer som er gått bort siden forrige årsmøte holdes ett minutt stillhet for disse. Styret v/leder foretar opprop og foreslår deretter ordstyrer, referent og 2 personer til hhv. tellekorps og til å undertegne referatet som velges. Leder gir så ordet til

Ordstyrer:

Ordstyrer ber om at evt. fullmakter innleveres referent innen lunsj og opplyser om at hvert medlem kun kan representere ett medlem ved fullmakt.

Fullmaktene gjelder kun ved valg og skal foreligge skriftlig.

Det er ordstyrers ansvar at årsmøtet avvikles innenfor den oppsatte tidsrammen.

Det bør settes strek for diskusjoner når argumentene begynner å gjenta seg og passes på at årsmøtets deltakere holder seg til sak og ikke går på person.

Aktuelle saker:

Leder orienterer så om aktuelle saker.

Årsmeldingen:

Ordstyrer gjennomgår årsmeldingen som skal godkjennes av årsmøtet.

Revidert regnskap:

Leder, eller den styret har bestemt, legger frem regnskapet og svarer på spørsmål. Ordstyrer spør om årsmøtet kan vedta regnskapet.

Lovendringsforslag:

Ordstyrer leser opp forslagene og gir ordet til forslagsstillere som skal presentere og begrunne forslagene. Ordstyrer leder diskusjon og avstemming.

Vedtaksforslag:

Ordstyrer leser opp forslagene og gir ordet til forslagsstillere som skal presentere og begrunne forslagene. Ordstyrer leder diskusjon og avstemming.

Handlingsplanen:

Leder eller den styret velger legger frem handlingsplanen. Denne skal vedtas av årsmøtet. Ordstyrer leder evt. diskusjon.

Budsjett:

Ordstyrer gir ordet til leder, eller den styret har bestemt, som legger frem budsjettet. Ordstyrer spør om årsmøtet kan vedta budsjettet (med evt. endringer og tillegg).

Valg:

Ordstyrer gir ordet til valgkomiteens representant som legger frem komiteens innstilling. Ordstyrer spør årsmøtet om det er andre kandidater til hhv. formann/nestformann. Valg av leder og nestleder gjøres separat. Dersom det ikke er andre kandidater enn de valgkomiteen har foreslått, ber ordstyrer om årsmøtet kan godkjenne innstillingene ved akklamasjon.

Før valg av øvrige styremedlemmer spør ordstyrer om det er andre kandidater. Dersom det ikke er andre kandidater enn de valgkomiteen har foreslått, ber ordstyrer om årsmøtet kan godkjenne innstillingene ved akklamasjon.

Hvis benkeforslag skal avstemmingen være skriftlig.

Ordstyrer ber årsmøtet bestemme hvordan avstemmingen skal foregå; enten at benkeforslaget legges til valgkomiteens innstilling og at avstemming foregår samlet, eller at det stemmes person mot person.

Årsmelding og regnskap fra Norsk Forfatter- og Oversetterfond (NFOF) tas t.e.

Det er hovedsaklig to instanser hvor dramatikere kan søke stipend, nemlig Statens stipend og garantiinntekter for kunstnere og Dramatikerforbundets stipend. Stipendkomiteen er nedsatt av Dramatikerforbundet og behandler begge instansers stipend *på samme møte*. Stipendene kan søkes av alle uavhengig av organisasjonstilknytning. Samme søknad kan sendes begge instanser.

STIPENDKOMITEEN

Retningslinjer

Stipendkomiteen innstiller til og tildeler forbundets stipend og er innstillingsinstans for de offentlige stipendene (Statens kunstnerstipend og garantiinntekt (GI,) diverse legater).

Stipendkomiteens sekretær (forbundssekretæren) innkaller til stipendbehandlingsmøte og sørger for at nødvendig informasjon, i tillegg til stipendsøknadene, oversendes komiteen.

Komiteen velger selv sin leder. Det er leders ansvar å forsikre seg om at nødvendig informasjon er mottatt samt å ha avklart habilitetsspørsmålet. Leder styrer møtet og har ansvaret for å fordele de aktuelle arbeidsoppgavene.

Komiteen plikter å sette seg inn i Forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere samt Forvaltningslovens kap. II. Det er leders ansvar å sørge for å ta opp habilitetsspørsmålet innen arbeidet tar til.

Komiteen er ansvarlig for å orientere stipendkomitésekretær om søknader som oppfattes ikke å gjelde dramatikergruppen.

Komiteen skal levere innstillingene til statens kunstnerstipend og garantiinntekter for kunstnere til komitésekretæren i god tid slik at denne kan få ferdigstilt innstillingsprotokoll innen gitte frister.

Komiteen skal levere innstillingene til forbundets stipend til stipendkomitésekretæren senest umiddelbart etter forbundets årsmøte når budsjett er vedtatt.

Komiteens leder har ansvar for at det blir skrevet en kortfattet oppsummering av stipendkomitéarbeidet til etterfølgende års årsmelding

STATENS KUNSTNERSTIPEND

Stipend

Arbeidsstipend
Diversestipend
Garantiinntekt
Stipend for eldre fortjente kunstnere

Stipendkomiteen behandler og *innstiller til* de statlige stipend. Komiteen innstiller i tillegg annethvert år til Houen og Mohrs legater som er en sammenslåing av Anton Christian Houens og Conrad Mohrs legater samt en rekke mindre legater.

Retningslinjene for stipendene finnes i Forskrifter for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere. Houen og Mohrs legat for kunstnere har egne vedtekter

Søknadene registreres i sekretariatet for statens kunstnerstipend og oversendes Dramatikerforbundet for kopiering og utsendelse til Stipendkomiteen.

Ovennevnte sekretariat innkaller til informasjonsmøte tidlig i andre uken av januar hvor innstillingsarbeidet og evt. tilknyttede problemstillinger gjennomgås.

Kvotefordelingen (rammene for de ulike kunstnergruppernes stipend) kommer fra Kultur- og kirke departementet normalt i januar. Dersom ikke kvotefordelingen er kommet innen Stipendkomiteen holder sitt møte, tas det utgangspunkt i fjorårets kvotefordeling evt. forslag til kvotefordeling gjeldende år som gjerne kommer i forkant av brev om endelig kvotefordeling.

Innstillinger

Oppbyggingen av begrunnelsene bør være lik. Begrunnelsen skal alltid vise til prosjektet som ligger til grunn for støtte, slik at søkers formål med stipendet kommer klart frem. Avviket komiteen fra hovedreglene for tildeling, er det viktig at dette begrunnes godt.

En kunstner kan ikke *samme år* motta 2 diversestipend (fra to ulike kunstnergrupper) men kan motta et diversestipend fra én kunstnergruppe samtidig som hun mottar et arbeidsstipend fra en annen gruppe. Komiteene for de nærliggende kunstnergruppene, inkl. komiteen for diverse andre kunstnergrupper, utveksler gjerne innstillinger før disse sendes Utvalget for statens stipend (heretter Utvalget) for å unngå dobbeltinnstillinger. Her må også tildelinger til Dramatikerforbundets stipend regnes med.

Stipendkomitéleder evt. annet medlem av komiteen må, når Utvalget har møte hvor innstillingene behandles, være tilgjengelig for evt. spørsmål i forhold til komiteens innstillinger.

Tildeling gjøres av Utvalget. Utvalget består av representanter for departementet samt kunstnerorganisasjonene og velges for en periode av 4 år.

Statens kunstnerstipend offentliggjøres noen dager etter at Utvalget har hatt sitt møte, normalt ultimo mars.

Klager i forbindelse med tildelinger kan kun fremmes på bakgrunn av saksbehandlingen, ikke det kunstnerisk skjønnet.

Mottakere av stipend plikter å rapportere, innen gitte frister, for bruken av stipendet.

DRAMATIKERFORBUNDETS STIPEND

Stipend

Arbeidsstipend og honnørstipend

Stipendkomiteen innstiller til og *tildeler* Dramatikerforbundets stipend. Det er Dramatikerforbundets årsmøte som avgjør rammene for stipendene. Årlig beløp for arbeidsstipend følger normalt beløpet for statens stipend. Offentliggjøring/tildeling skjer *etter* budsjettvedtak på årsmøtet.

Det skal skrives en kort innstillingsprotokoll for arkivet og forbundets historie.

Forskriftene og det som ellers gjelder for behandling og tildeling av statens kunstnerstipend gjelder så langt mulig også for forbundets stipend.

PROSEDYRE I FORBINDELSE MED STIPENDBEHANDLINGEN

Stipendkomiteen får oversendt alle søknadene i midten av desember. Behandlingsmøtet skjer normalt i løpet av siste halvdel av januar.

Statens kunstnerstipend og NDF-stipendene behandles i samme møte.

Innen møtet skal komitémedlemmene ha lest søknadene og gjort seg opp en begrunnet oppfatning av dem som presenteres på møtet. Alle innstillinger skal begrunnes. Innstillinger til statens kunstnerstipend følger en særskilt mal til protokoll. Stipendsekretær (forbundssekretæren) skriver protokollen på bakgrunn av innstillinger fra komiteen.

Protokollen undertegnes av stipendkomitéleder og sekretær.

Frist for levering av protokoll er normalt innen første uken av februar.

Innstillinger til NDFs stipend skal kort begrunnes for arkiv.

Det er viktig at stipendkomiteen, når den innstiller til statlige stipend gjør dette som Stipendkomiteen for dramatikere og ikke Dramatikerforbundets stipendkomité.

Medlemskap i Dramatikerforbundet er uansett *ikke* en forutsetning for å kunne søke noen av stipendene.

HONORAR

Honorar fastsettes av årsmøtet.

DET DRAMATISKE RÅD (DDR)

Retningslinjer

DDR behandler søknader om medlemskap og avgir sin innstilling til styret.

Styret vedtar endelig medlemskap. DDR kan av styret bli bedt om å påta seg andre oppgaver enn å vurdere medlemskapssøknader.

Administrasjonen oversender medlemskapssøknadene og informerer om dato for neste styremøte. Søknadene oversendes DDR senest 2 uker før styremøtet. Søknader innkommet etter dette oversendes DDR for behandling i neste runde.

DDR velger selv sin leder. Leder har ansvar for å innkalle til møter og skrive innstillingene i medlemskapssøknadene.

Dersom DDR ønsker å vurdere andre manus enn det/de som er innsendt fra søker er det leders ansvar å få innhentet disse.

Innstilling fra DDR skal foreligge før styremøtet og oversendes administrasjonen som videreformidler til styret.

Leder har ansvaret for ved årets slutt å skrive et kort bidrag til forbundets årsmelding. Momenter som antall søkere og antall innvoteringer/avslag skal med. Likeledes skal fordelingen mellom ordinært contra hospitantmedlemskap, kjønn, bosted og bakgrunn (film, teater etc.) til søker oppgis.

Styret vedtar endelig medlemskap.

Honorar til DDR fastsettes av årsmøtet.

Opprettelsen av DDR:

Dramatikerforbundets årsmøte vedtok i 1994 opprettelsen av Det Dramatiske Råd (DDR) bestående av 3 medlemmer.

Først sendte styret kun tvilstilfeller til DDR. Årsmøtet 1997 vedtok å utvide DDR med 2 medlemmer, til totalt 5 medlemmer, og det ble vedtatt at *alle* søknader skal leses av DDR før innstilling til styret.

BESKRIVELSE AV PRAKSIS I DET DRAMATISKE RÅD (DDR)

Notat av Ulf Breistrand, Det Dramatiske Råd (2001 – 2007)

Kort historisk bakgrunn for DDR

Tidligere var det i praksis de profesjonelle institusjonsteatrene som avgjorde hvem som fikk bli medlem av Dramatikerforbundet. Ble du antatt og oppført kvalifiserte du automatisk. Men teaterlandskapet endret seg stadig mer fra 70-tallet og utover. Mellom institusjonene og amatørteatrene oppsto en rekke teaterformer og -strukturer som var vanskeligere å kategorisere, med utøvere ofte uten teaterfaglig utdanning, eller med alternativ utdanning, utøvere som ikke var profesjonelle i den forstand at de kunne leve av virksomheten sin. Samtidig skjedde det mye nyskapende og interessant innen dette feltet og det ble etter hvert ikke mulig å utelukke forfattere herfra. Det ble vanskelig å opprettholde klare formelle kriterier, stadige tvilstilfeller krevde et skjønn. Styret trengte noen å rådføre seg med, et dramatisk råd.

Fortsatt finnes formelle kriterier nedfelt i medlemsparagrafen, men nå formulert med rom for tolkning. Fra en praksis hvor teatrenes dramaturger i realiteten sto for vurderingen er den overtatt av forbundet selv, i likhet med f.eks. Forfatterforeningens praksis. Behovet for forbundets selvstendighet i avgjørelsene har gått så langt at det er mulig å bli medlem uten å ha blitt oppført i det hele tatt; hvis DDR mener at en søkers verk holder gjennomgående høy standard er det god nok grunn til å anbefale medlemskap.

DDRs praksis

Med grunnlag i søknader om medlemskap innstiller DDR til styret som tar den endelige beslutning.

Søknad

Søknader må inneholde relevant CV med dokumentasjon på at verket er oppført i henhold til medlemsparagrafen. Det er ikke nødvendig å vedlegge manus, men det må kunne skaffes dersom DDR ber om det.

Behandling

§2 a Vilkår:

”Berettiget til å bli medlem er forfatter som har skrevet og fått profesjonelt oppført minst ett helaftens eller flere kortere dramatiske originalverk for scene, film, fjernsyn eller radio.

Medlemskap forutsetter at oppføringen er profesjonell og at verket holder profesjonell kvalitet. Vedkommende må selv ha gitt verket norsk eller samisk språkform.”

I behandlingen av søknadene er det spesielt uttrykkene *profesjonelt*, *helaftens* og *originalverk* som må tolkes i hvert tilfelle.

Helaftens er vanligvis definert som minst 70'. Tolkning gjøres gjeldende når det dreier som om ”flere kortere ... verk”. Her vil meninger kunne være delte om håndverksmessige utfordringer, men forholdet mellom ”helaften” og ”flere kortere” trenger ikke være rent matematisk. Det anses som mer krevende å dramatisk strukturere et lengre handlingsforløp, en større tekstmasse, enn en vesentlig kortere. Konsekvensen er at det enten kreves forholdsvis mer volum når det gjelder kortere tekster eller en helt spesiell kvalitet.

Profesjonelt er problematisk å forholde seg til, selv om praksis fortsatt er at oppføringer på de klart profesjonelle scenene, inkludert tv, samt langfilm produsert med offentlig tilskudd, i de fleste tilfelle nokså automatisk medfører anbefaling fra DDR. Bare i unntakstilfelle blir manus da lest for vurdering. (Unntakstilfelle kan være f.eks. der det mistenkes at teatersjefen har latt ansatte selv skape et eller annet for f.eks. å sysselsette dem. Selvfølgelig kan en ny dramatiker fødes på denne måten, og for å finne ut det innhentes manuskript for lesning.) I alle andre tilfelle der søknaden kvalifiserer til behandling blir manus lest og vurdert. Søknader basert på rene amatøroppsetninger vurderes ikke, og blir i de fleste (opplagte) tilfelle silt ut allerede i sekretariatet.

Det fins en rekke semiprofesjonelle oppføringssammenhenger, og søknader basert på oppføringer her blir alltid vurdert på grunnlag av manus. Med semiprofesjonell menes samarbeid mellom profesjonelle og amatører, eller oppføringer som kan sies å være av profesjonell kvalitet, men der utøverne ikke er profesjonelle i tradisjonell forstand, som i mange frigruppesammenhenger. Enkelte offentlig finansierte teatre er organisert som prosjektteatre, med kanskje en liten stab faste profesjonelle som i mange tilfelle samarbeider med (lokalt) innhentede krefter. Slike teatre er Agder teater, Hedmark teater og Rogaland Barneteater. Mange spel er også i denne kategorien. DDR må hele tiden holde seg å jour med den profesjonelle status til norske teatre.

Tekster oppført under utvikling, som lesninger eller verksteder, vurderes ikke som kvalifiserende i seg.

Når det gjelder originalverk har praksis vært å dele volumet likt der det fins flere opphavspersoner. I tilfelle der flere strides om andelen (kan være f.eks. der øvrige opphavsmenn er regissører eller komponister mener å ha gjort vesentlige endringer) kan det bli nødvendig for DDR å innhente ytterligere dokumentasjon for å ta stilling til både opphav og den forholdsmessige andel av volum.

Dramaserier for TV har i regelen flere forfattere og byr på flest tolkningsproblemer hva gjelder originalt opphav. Det klareste skillet går mellom å ha skapt konsept, og det å ha skrevet episoder på andres storyline. Konsept må regnes som originalverk, mens episodeforfatterskap ikke gjør det. Imidlertid fins mellomformer der skjønn må brukes fra gang til gang. Å skrive episoder på nye egne storylines som viderefører en historie allerede i gang må i de fleste tilfelle regnes som uoriginalt verk. Vanskeligere er det med videreføring av konsept der bare miljø og karakterer er gitt, mens hele historien er original, som ved f.eks. visse typer kriminal- og politiserier. Her må også ytterligere dokumentasjon innhentes før det er mulig å ta stilling.

Innstilling

DDR kommer fram til sin innstilling gjennom diskusjon. De fleste noenlunde opplagte søknader avgjøres ved kommunikasjon over nett, mens alle prinsipielle og tvilstilfelle bør behandles i møter. Det tilstrebes enstemmighet, men ved dissens gjelder flertallets vurdering. Ved dissens bør denne uttrykkes i innstillingen.

Dersom DDRs innstilling til styret bygger utelukkende på formelle kriterier bør det være tilstrekkelig å vise til disse. Der innstillingen bygger på skjønn og tolkning må innstillingen begrunnes på en slik måte at det er mulig for styret å forholde seg til rådets resonnement. Dette gjelder i spesiell grad der rådets vurdering innebærer en særbehandling, som ved anbefalt opptak uten oppføring. Det særskilte må begrunnes som nettopp det for i størst mulig grad å unngå uheldig presedens.

Innstillingen må være av en standard som holder for offentliggjøring, da søkere som får avslag har rett til å få se innstillingen.

Rådets kompetanse

Å sette opp allmenngyldige kriterier for vurdering av dramatiske tekster er ikke mulig. Kvaliteten på rådets arbeid sikres best ved å sørge for at medlemmene er kvalifiserte og erfarne lesere samt at de er mest mulig representative hva gjelder ulike dramatiske uttrykk. Kvalifikasjon og erfaring går både på utdanning og relevant arbeidserfaring, som f.eks. dramaturg og beslektet virksomhet. Alle uttrykk kan likevel ikke forventes å være dekket innen et råd på fem personer, og det hender derfor at rådet må innhente ekspertise utenfra. Et slikt uttrykk kan være operalibretto som kan være vanskelig å vurdere som et selvstendig dramatisk verk.

DDR har en praksis som gir mulighet å utvikle rådets kompetanse gjennom interne kurs og seminarer. Både libretto og alternative dramatiske uttrykk har vært tema. Hensikten med seminarene er vel så mye å utvikle og konsolidere det fungerende rådets felles referanser og terminologi, som å skaffe ny kunnskap. Det til en hver tid sittende råd må selv avgjøre behovet for slik intern utvikling.

12.01.07

Ulf Breistrand

OVERSETTERUTVALGET

Retningslinjer

Oversetterutvalget behandler søknader og innstiller til støtte til oversettelse av norske, dramatiske verk til andre språk.

Administrasjonen oversender søknadene umiddelbart etter søknadsfristenes utløp. Administrasjonen har ansvar for å innhente årsrapporter.

Oversetterutvalget velger selv sin leder. Leder har ansvar for å innkalle til møter og skrive innstillinger/referat fra møtene.

Varamedlem får rutinemessig innkalling og søknader om støtte samt møte-referater, for å holde seg orientert om arbeidet i utvalget.

Varamedlem møter etter spesiell innkalling, og mottar ikke manuskriptkopier dersom hun/han ikke skal møte.

Dersom vara benyttes skal administrasjonen informeres.

Leder har ansvaret for at det blir skrevet et kort bidrag til forbundets årsmelding. Momenter som antall søkere og oversetterspråk skal med.

Likeledes skal fordelingen mellom ordinære oversettelser, promoterings-oversettelser og presentasjons-/synopsisoversettelser oppgis – og hvis mulig hvilke resultater den enkelte oversetterstøtte har medført.

Oversetterutvalget gjennomgår resultatet av årsrapportene på årets siste møte.

OVERSETTERSTØTTEN

Retningslinjer

Kulturdepartementet gir hvert år, via NORLA, en sum til oversettelse av norsk dramatikk for scene, film, radio og TV. Ordningen administreres av Norske Dramatikers Forbund gjennom Oversetterutvalget. Gjelder søknaden oversettelse av norsk dramatikk som skal utgis i bokform, kan støtte søkes direkte fra NORLA. Hovedsiktemålet med oversetterstøtten er å bidra til oppføring/produksjon av norske dramatiske verk i utlandet. Utvalget kan vanligvis ikke fullfinansiere oversettelser.

Ordinær støtte til full oversettelse kan gis der det er oppnådd kontakt med institusjon/produsent eller personer som ønsker å presentere verket, slik at verket har en reell mulighet til å bli oppført.

Promoteringsstøtte kan gis til kortfattet presentasjon av verk i form av synopsis og/eller utdrag av verk. I særskilte tilfeller gis også promoteringsstøtte til full oversettelse av verk. Det er en forutsetning for slik støtte at oversettelsen er til et språk med stor utbredelse, og at det finnes utenlandsk interesse for verket.

Støtte gis ikke til oversettelse av klassiske verk.

Oversetterutvalgets vurdering baserer seg i stor grad på søkers opplysninger.

Det er derfor viktig at alle spørsmål i søknadsskjemaet besvares.

Bruk gjerne et ekstra ark for å gi utfyllende opplysninger.

Kopi av det manus det søkes oversetterstøtte til, skal vedlegges i ett eksemplar, fortrinnsvis elektronisk.

Kontrakt skal være undertegnet av partene innen ett år etter tilsagn om støtte.

Hvis så ikke er skjedd, bortfaller støtten og ny søknad må evt. sendes.

Hvis verket, etter å ha fått støtte til oversettelse, blir oppført i utlandet, skal det fremgå av program, plakat og lignende at oversettelsen er støttet av Dramatikerforbundet. Innen ett år etter tildelt støtte skal dramatiker eller oversetter rapportere—på eget skjema—resultatet av oversetterstøtten. Det vil ikke bli utbetalt evt. nytt støttebeløp før rapport er levert.

Fristene for søknad om oversetterstøtte er fire ganger i året 15.02, 15.05, 15.08 og 15.11.

LOVKOMITEEN

- * Lovkomiteen skal gi råd ved lovendringsforslag evt. i tolknings-spørsmål av NDFs lover.
- * Komiteen skal fortløpende oppdatere både lovene og kommentarene.
- * Komiteen velger selv sin leder. Leder har ansvar for å innkalle til møter og skrive rapporter/innstillinger.
- * Leder har ansvaret for ved årets slutt å skrive et kort bidrag om komiteens arbeid til forbundets årsmelding.
- * Honorar fastsettes av årsmøtet.

VALGKOMITEEN

- * Administrasjonen innkaller til første møte innen medio juni og sørger for at nødvendig informasjon oversendes komiteen.
- * Komiteen velger selv sin leder. Det er leders ansvar å forsikre seg om at nødvendig informasjon er mottatt.
- * Komiteen plikter å sette seg inn i de paragrafene i NDFs lover som omhandler valg, hhv. §§ 6 og 9.
- * Dersom vara benyttes, skal administrasjonen informeres.
- * Komiteen er ansvarlig for å orientere potensielle kandidater om de ulike vervs ansvarsforhold, om valgperiode og evt. begrensninger i antall valgperioder. Kandidater på valg, som ikke innstilles av komiteen, skal varsles.
- * Komiteen bør konsultere forbundets ledelse før endelig innstilling av styremedlemmer.
- * Komiteen skal levere innstillingen senest 6 uker før årsmøtet.
- * Komiteen presenterer begrunnede innstillinger på årsmøtet.
- * Honorar fastsettes av årsmøtet.

NDFs REPRESENTASJON I ANDRE ORGANER

Norsk forfatter- og oversetterfond (NFOF)

NFOF er de skjønnlitterære skribentorganisasjonenes fellesorgan for forvaltning av offentlige midler. Gjennom NFOF leier organisasjonene 'Forfatternes Hus' av Oslo kommune, og på vegne av medlemsorganisasjonene mottar og fordeler NFOF vederlag for bruk av forfatternes verk. NFOFs styre består av alle de fire skjønnlitterære skribentorganisasjonene og er ansvarlig for fordelingen av de kollektive vederlagsmidlene, tildeling av pensjonstilskudd og støtte til etterlatte, foruten å forestå driften av 'Forfatternes Hus'.

Skribentorganisasjonenes samarbeidsutvalg (SOS)

SOS består av Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Norsk Oversetterforening, Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere, Den norske Forfatterforening og Norske Dramatikeres Forbund. Organisasjonene møtes jevnlig og sekretariatet roterer halvårlig.

Kopinor

NDF er en av Kopinors 23 medlemsorganisasjoner. Kopinor er en opphavsrettsorganisasjon som inngår avtaler om kopiering fra bøker, aviser, tidsskrifter og andre utgivelser på vegne av norske og utenlandske rettighetshavere. Kopinor har avtaler innenfor utdanningssektoren, offentlig forvaltning, kirker og trosamfunn, næringsliv og organisasjoner, og krever inn vederlag for bruken som fordeles videre til rettighetshaverne.

Norwaco

NDF er en av Norwacos 34 medlemsorganisasjoner. Norwaco er en opphavsrettsorganisasjon som inngår avtaler om sekundær utnyttelse av lyd og levende bilder og krever inn vederlag for bruken som fordeles videre til rettighetshaverne.

Fond for lyd og bilde

Fondet er opprettet for å gi rimelig godtgjørelse til rettighetshavere for den lovlige kopiering til privat bruk som skjer fra videogrammer og fonogrammer, og for å fremme produksjon og formidling av innspillinger i lyd og/eller bilde. De skjønnlitterære skribentorganisasjonene har normalt representant i styret samt i ett eller flere av utvalgene.

Norsk kulturråd

Dramatikerforbundet har representanter i hhv. vurderingsnemnd og ankenemnd for dramatikk i bokform.

Det Åpne Teater/Dramatikkens Hus

Dramatikerforbundet er representert i styret ved forbundsleder.

Bransjerådet for film

Dramatikerforbundet er representert i rådet.

Amandakomiteen

Dramatikerforbundet har en representant i komiteen.

Scenetekstfondet (Norsk Teaterråd)

Fondets formål er å bidra til å gjøre norsk dramatikk mer tilgjengelig for amatørbevegelsen. Støtten skal benyttes på en måte som setter amatørteatergruppene i stand til å benytte profesjonell dramatiker i sin virksomhet. Dramatikerforbundet har en representant i styret.

Nordisk Dramatikerunion (NDU)

Unionen ble grunnlagt i 1946 på den svenske forfatter og dramatiker Vilhelm Mobergs initiativ. NDUs formål var bl.a. å virke som et nordisk dramaagentur. I dag er unionens hovedmål å støtte nordiske dramatikeres rettigheter og å ivareta deres generelle økonomiske interesser globalt. Våren 2009 lanserte NDU nettportalen NordicWritersGuild.com

Federation of Scriptwriters in Europe (FSE)

FSE ble stiftet i 2001. Organisasjonens formål er promotering av filmforfatteres arbeid, forsvar og beskyttelse av filmforfatteres rettigheter, harmonisering av europeisk lovgiving til fordel for filmforfattere, forsvar av ytringsfriheten og bevaring av nasjonale kulturelle forskjeller innen Europa. Dramatikerforbundet er medlem og er møter regelmessig på årsmøter.

Norske Dramatikeres Forbund
Rådhusgata 7, Postboks 579 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon: 22 47 89 50 Faks 22 42 03 56
post@dramatiker.no
www.dramatiker.o